

# Elkaar ontmoeten als stervelingen

**Toen Christiaan Rhodius als arts in het Spaarne Gasthuis werkte, had hij een patiënte die veel hilde en met wie het moeilijk was een gesprek te voeren. Tijdens een ontmoeting vroeg hij haar alles te noemen wat er door haar hoofd spookte en waar ze zich zorgen over maakte. Dat schreef hij op.**

Toen hij alles had opgeschreven, werd ze rustig en stopte met huilen. Zo ontdekte hij de kracht van echt luisteren als essentieel onderdeel van zijn werk. Tijdens zijn studie was hij vrijwilliger bij een hospice. Als specialist ouderengeneeskunde werkte hij in een verpleeghuis en bij het Spaarne Gasthuis. Sinds bijna tien jaar is hij arts palliatieve geneeskunde in hospice Bardo. "Het belangrijkste is dat mensen zich gezien weten en gehoord voelen."

"Wat je daarvoor moet doen, is per persoon verschillend. Voor de een is het een goede maaltijd. Voor een ander is een schoon laken minder belangrijk, dan de muziek die opstaat. Weer iemand anders wil liever pas 's middags gewassen worden. Of heeft niet zo'n wens om langer te leven, maar zou nog wel een keer met zijn hondje willen knuffelen. Of wil graag nog de tachtigste verjaardag van zijn vader meemaken. De patiënt is mijn leermeester en de essentiële vraag is: 'Wat moet ik nu van jou weten om je de beste zorg te kunnen bieden?' Dat hoeft dus niet fysiek te zijn, het kan ook sociaal, mentaal of existentieel zijn."

"Mensen zijn zo ontielig veelkleurig. Als twee stervelingen zitten we tegenover elkaar. We weten allebei niet welke kant het op gaat. Ik maak gebruik van mijn kennis en kunde en vraag: licht me in over wat ik moet weten om jou de best mogelijke zorg te bieden. De dood gaat nooit mooi zijn, maar met het hele team van verpleegkundigen, ergotherapeut, fysiotherapeut, vrijwilligers, schoonmakers en geestelijk verzorger, streven we het mooiste na voor iemand."

## Drinken geven

Kleine dingen zijn belangrijk. "Soms ben ik met iemand in gesprek, die dorst heeft en niet zelf meer kan drinken. Dan pauzeren we en geef ik iemand drinken. Dat is een cruciale, intieme daad." Het werk is soms heel fysiek, al merken vooral de verpleegkundigen dat. "Het kan zijn dat je iemand manueel moet helpen om de ontlasting eruit te krijgen. Dat is niet leuk, maar het geeft wel grote opluchting bij de patiënt."

## Confronterend

"Je komt uitermate dicht bij mensen en kan dan op iemands tenen trappen. Dat neemt niet weg dat je een poging moet wagen. Veel mensen denken erover na of ze het goed hebben gedaan als ze geconfronteerd worden met de eindigheid. Het kan zijn dat je ziet dat keuzes negatief

hebben uitgepakt voor bijvoorbeeld je kinderen, ouders of burens, en dat je besluit dat je dat recht wilt zetten. Bijvoorbeeld door iets aan iemand te geven, of iets te benoemen, of symbolisch iets af te ronden. Dat is heel waardevol en het is mooi om dat mogelijk te maken." "Aan de familie probeer je inzichtelijk te maken wat er gebeurt in het stervensproces en waarom dat deining geeft. Als een moeder van vijf kinderen overlijdt, overlijden er eigenlijk vijf moeders. De kinderen hebben allemaal een andere relatie tot hun moeder en moeten vervolgens met elkaar weer door één deur. Mensen zijn van goede wil, maar weten niet altijd hoe je elkaar kunt vinden. Ieder heeft zijn eigen vragen en zorgen. Als we dat openleggen, ontstaat er vaak verbondenheid te midden van het afscheid."

## "IK WIL SAMEN OPTREKKEN"

verlangen tegemoet komen en vraag de patiënt me daarbij te helpen. Ik wil samen met diegene optrekken."

## Oogcontact

"Hoe je de kamer inloopt, of je oogcontact maakt en of je gaat zitten of blijft staan, maakt echt een verschil. Het werk is intensief, ook omdat je continue geconfronteerd wordt met je eigen sterfelijkheid. Rust is nodig om goede zorg te kunnen bieden. Ik ben blij dat ik daarnaast ook onderwijs geef en kan

schrijven in blogs en een boekje." "Ik lees romans en psychologische en geestelijke boeken. Zo probeer ik de talenten, die ik van God gekregen heb, te scherpen. Ik denk dat geestelijke verzorging essentieel is omdat het kan helpen om inzicht te geven in wat belangrijk is voor mensen, wat er in hen omgaat en wat hen beweegt. We zijn niet alleen een lichaam, maar hebben overtuigingen en gevoelens." Christiaan Rhodius moedigt aan om gedurende het leven met naasten het gesprek aan te gaan over het einde. "Vraag gewoon of iemand er wel eens over nadent. En wil de ander er niet verder over praten, dan is dat ook goed. De ruimte is er dan in elk geval, voor als iemand later zegt: 'nu wil ik het er wel over hebben.'"

"Als beginnend dokter maakte ik een familie mee, die de hele tijd aan het muggeziften was, het was nooit goed. Dat irriteerde me en ik trok me terug. Maar mijn opleider zei juist: we gaan er op af! Later verdiepte ik me in de hechtingstheorie en ontdekte dat als de ander – dat kan ook een collega zijn - begint te claimen of juist zegt 'laat me met rust', diegene het nodig heeft dat je actief laat merken dat je er nog steeds bent. Ieder verwijt is een verlangen dat je wordt aangereikt, gewikkeld in prikkeldraad. Ik wil aan dat

In het boek *Omdat we leven: met zicht op het einde* (2021) zijn eenentwintig blogs van Christiaan Rhodius, gebundeld over zijn ervaringen in hospice Bardo. Op elk blog volgt een reflectie van een professional, vrijwilliger of nabestaande.

